

Vytěžování dat

Filip Železný

Katedra kybernetiky
skupina Inteligentní Datové Analýzy (IDA)

24. února 2010

Jednoduchá úloha klasifikace

Datová tabulka

Vysoké příjmy	Splácí úvěr
ano	ano
ano	ne
ne	ano
ano	ano
ne	ne
ne	ne
ne	ano
ano	ano
ano	ano
ano	ano
ne	ne

Jednoduchá úloha klasifikace

Datová tabulka

Vysoké příjmy	Splácí úvěr
ano	ano
ano	ne
ne	ano
ano	ano
ne	ne
ne	ne
ne	ano
ano	ano
ano	ano
ano	ano
ne	ne

Kontingenční tabulka

		Splácí úvěr		
		ano	ne	Σ
vysoké příjmy	ano	5	1	6
	ne	2	3	5
Σ		7	4	11

Nový žadatel o úvěr, má vysoké příjmy.

- Bude splácet úvěr?
- S jakou pravděpodobností?

Příznaková klasifikace

- **vysoké příjmy**: příznak
- **Splácí úvěr**: cílová veličina (třída)

Frekvence a pravděpodobnost

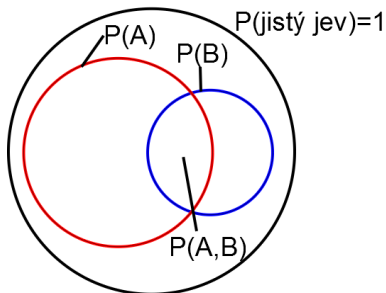
	S	$\neg S$	Σ
V	a	b	r
$\neg V$	c	d	s
Σ	k	l	n

- V (vys. příjmy), S (splácí úvěr): **náhodné jevy**
- $\Pr(V) \approx r/n$, $\Pr(S) \approx k/n$: **marginální** pravděpodobnosti
- $\Pr(V, S) \approx a/n$, $\Pr(V, \neg S) \approx b/n$, atd.: **sdružené** pravděpodobnosti
- $\Pr(V|S) \approx a/k$, $\Pr(V|\neg S) \approx b/l$, atd.: **podmíněné** pravděpod.
- Frekvence konvergují k pravděpodobnostem s rostoucím n . Např.

$$\lim_{n \rightarrow \infty} r/n = \Pr(V)$$

Základní vlastnosti pravděpodobnosti

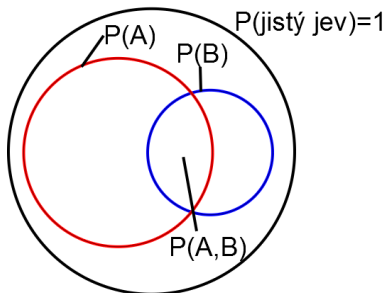
- Zřejmé z geometrické představy

- $0 \leq \Pr(\dots) \leq 1$
- $\Pr(\neg A) =$

Základní vlastnosti pravděpodobnosti

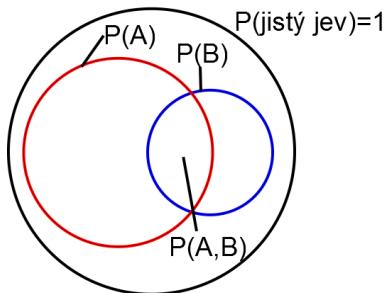
- Zřejmé z geometrické představy

- $0 \leq \Pr(\dots) \leq 1$
- $\Pr(\neg A) = 1 - \Pr(A)$

Základní vlastnosti pravděpodobnosti

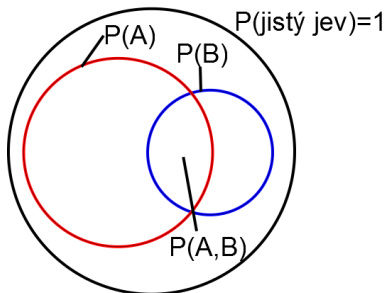
- Zřejmé z geometrické představy

- $\Pr(A|B) =$
- $0 \leq \Pr(\dots) \leq 1$
- $\Pr(\neg A) = 1 - \Pr(A)$

Základní vlastnosti pravděpodobnosti

- Zřejmé z geometrické představy

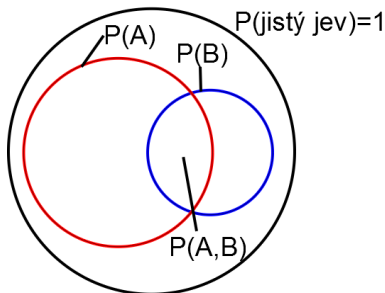

- $\Pr(A|B) = \Pr(A, B) / \Pr(B)$
- $0 \leq \Pr(\dots) \leq 1$
- $\Pr(\neg A) = 1 - \Pr(A)$

Základní vlastnosti pravděpodobnosti

- Zřejmé z geometrické představy

- $0 \leq \Pr(\dots) \leq 1$
- $\Pr(\neg A) = 1 - \Pr(A)$
- $\Pr(A|B) = \Pr(A, B) / \Pr(B)$
- $\Pr(\neg A | \dots) = 1 - \Pr(A | \dots)$
- $\Pr(A \text{ nebo } B) = \Pr(A) + \Pr(B) - \Pr(A, B)$

Nezávislost jevů

- Pokud platí

$$\Pr(A, B) = \Pr(A) \cdot \Pr(B)$$

neboli $\Pr(A|B) = \Pr(A)$, tak jsou jevy A a B **nezávislé**.

- Jsou splácení úvěru (S) a vysoké příjmy (V) nezávislé?

	S	$\neg S$	Σ
V	5	1	6
$\neg V$	2	3	5
Σ	7	4	11

Nezávislost jevů

- Pokud platí

$$\Pr(A, B) = \Pr(A) \cdot \Pr(B)$$

neboli $\Pr(A|B) = \Pr(A)$, tak jsou jevy A a B **nezávislé**.

- Jsou splácení úvěru (S) a vysoké příjmy (V) nezávislé?

	S	$\neg S$	Σ
V	5	1	6
$\neg V$	2	3	5
Σ	7	4	11

- $\Pr(V, S) \approx 5/11 = 0.45 \dots$
- $\Pr(V) \cdot \Pr(S) \approx 6/11 \cdot 7/11 = 0.34 \dots$
- Z dat se zdá, že jsou závislé. Proč to nemůžeme říci s jistotou?

Pokračování klasifikační úlohy

	S	$\neg S$	Σ
V	5	1	6
$\neg V$	2	3	5
Σ	7	4	11

- “Bude vysokopříjmový klient splácet úvěr?”
  - ▶ Jaký typ pravděpodobnosti odpovídá na tuto otázku?

Pokračování klasifikační úlohy

	S	$\neg S$	Σ
V	5	1	6
$\neg V$	2	3	5
Σ	7	4	11

- “Bude vysokopříjmový klient splácet úvěr?”
  - ▶ Jaký typ pravděpodobnosti odpovídá na tuto otázku?
  - ▶ S pravděpodobností $\Pr(S|V) \approx 5/6$ bude splácet.
- “Bude klient, o kterém nic nevíme, splácet úvěr?”

Pokračování klasifikační úlohy

	S	$\neg S$	Σ
V	5	1	6
$\neg V$	2	3	5
Σ	7	4	11

- “Bude vysokopříjmový klient splácet úvěr?”
  - ▶ Jaký typ pravděpodobnosti odpovídá na tuto otázku?
  - ▶ S pravděpodobností $\Pr(S|V) \approx 5/6$ bude splácet.
- “Bude klient, o kterém nic nevíme, splácet úvěr?”
  - ▶ Jaký typ pravděpodobnosti odpovídá na tuto otázku?

Pokračování klasifikační úlohy

	S	$\neg S$	Σ
V	5	1	6
$\neg V$	2	3	5
Σ	7	4	11

- “Bude vysokopříjmový klient splácet úvěr?”
  - ▶ Jaký typ pravděpodobnosti odpovídá na tuto otázku?
  - ▶ S pravděpodobností $\Pr(S|V) \approx 5/6$ bude splácet.
- “Bude klient, o kterém nic nevíme, splácet úvěr?”
  - ▶ Jaký typ pravděpodobnosti odpovídá na tuto otázku?
  - ▶ S pravděpodobností $\Pr(S) \approx 7/11$ bude splácet.
- $\Pr(S|V) > \Pr(S)$ (nejsou nezávislé!)
  - ▶ $\Pr(S|V)$ též **apriorní** pravděpodobnost
  - ▶ $\Pr(S|V)$ též **aposteriorní** pravděpodobnost

Náhodná veličina

- Náhodný jev je binární pojem (nastane / nenastane)
- Pro modelování dat potřebujeme širší škály hodnot. Např.
  - ▶ příjmy: $p \in \{\text{vysoké, střední, nízké}\}$
  - ▶ splácení úvěru: $u \in \{\text{splácí, problémy, nesplácí}\}$

Příjmy (p)	Úvěr (u)
vysoké	splácí
nízké	nesplácí
střední	problémy
nízké	problémy
...	...

- p a u jsou (diskrétní) **náhodné veličiny** (n.v.)
- N.v. charakterizuje tzv. **rozdělení pravděpodobnosti**

Rozdělení pravděpodobnosti n.v.

- Rozdělení n.v. v je funkce $P_v(x) = \Pr(v = x)$.
- K hodnotám rozdělení opět konvergují frekvence v kontingenční tabulce:

$p \downarrow u \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí	Σ
vysoké	2	1	0	3
střední	2	2	2	6
nízké	0	1	1	2
Σ	4	4	3	11

- P_p, P_u : **marginální** rozdělení p (příjmy) resp. u (splácení úvěru)
  - ▶ např. $P_p(\text{střední}) \approx 6/11$, $P_u(\text{problémy}) \approx 4/11$
- $P_{p,u}$: **sdrúžené** rozdělení p a u
  - ▶ např. $P_{p,u}(\text{střední, splácí}) \approx$

Rozdělení pravděpodobnosti n.v.

- Rozdělení n.v. v je funkce $P_v(x) = \Pr(v = x)$.
- K hodnotám rozdělení opět konvergují frekvence v kontingenční tabulce:

$p \downarrow u \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí	Σ
vysoké	2	1	0	3
střední	2	2	2	6
nízké	0	1	1	2
Σ	4	4	3	11

- P_p, P_u : **marginální** rozdělení p (příjmy) resp. u (splácení úvěru)
  - ▶ např. $P_p(\text{střední}) \approx 6/11$, $P_u(\text{problémy}) \approx 4/11$
- $P_{p,u}$: **sdružené** rozdělení p a u
  - ▶ např. $P_{p,u}(\text{střední, splácí}) \approx 2/11$

Rozdělení pravděpodobnosti n.v.

- Rozdělení n.v. v je funkce $P_v(x) = \Pr(v = x)$.
- K hodnotám rozdělení opět konvergují frekvence v kontingenční tabulce:

$p \downarrow u \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí	Σ
vysoké	2	1	0	3
střední	2	2	2	6
nízké	0	1	1	2
Σ	4	4	3	11

- P_p, P_u : **marginální** rozdělení p (příjmy) resp. u (splácení úvěru)
  - ▶ např. $P_p(\text{střední}) \approx 6/11$, $P_u(\text{problémy}) \approx 4/11$
- $P_{p,u}$: **sdružené** rozdělení p a u
  - ▶ např. $P_{p,u}(\text{střední}, \text{splácí}) \approx 2/11$
- $P_{p,u}$: **podmíněné** rozdělení p a u
  - ▶ např. $P_{p|u}(\text{střední}|\text{splácí}) \approx$

Rozdělení pravděpodobnosti n.v.

- Rozdělení n.v. v je funkce $P_v(x) = \Pr(v = x)$.
- K hodnotám rozdělení opět konvergují frekvence v kontingenční tabulce:

$p \downarrow u \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí	Σ
vysoké	2	1	0	3
střední	2	2	2	6
nízké	0	1	1	2
Σ	4	4	3	11

- P_p, P_u : **marginální** rozdělení p (příjmy) resp. u (splácení úvěru)
  - ▶ např. $P_p(\text{střední}) \approx 6/11$, $P_u(\text{problémy}) \approx 4/11$
- $P_{p,u}$: **sdružené** rozdělení p a u
  - ▶ např. $P_{p,u}(\text{střední}, \text{splácí}) \approx 2/11$
- $P_{p,u}$: **podmíněné** rozdělení p a u
  - ▶ např. $P_{p|u}(\text{střední}|\text{splácí}) \approx 2/4$

Rozdělení pravděpodobnosti n.v.

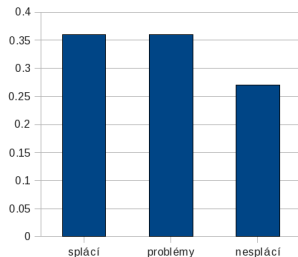
- Rozdělení n.v. v je funkce $P_v(x) = \Pr(v = x)$.
- K hodnotám rozdělení opět konvergují frekvence v kontingenční tabulce:

$p \downarrow u \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí	Σ
vysoké	2	1	0	3
střední	2	2	2	6
nízké	0	1	1	2
Σ	4	4	3	11

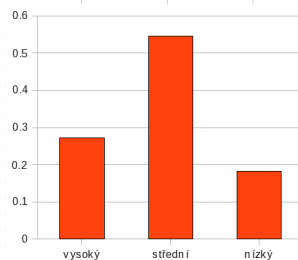
- P_p, P_u : **marginální** rozdělení p (příjmy) resp. u (splácení úvěru)
  - ▶ např. $P_p(\text{střední}) \approx 6/11$, $P_u(\text{problémy}) \approx 4/11$
- $P_{p,u}$: **sdružené** rozdělení p a u
  - ▶ např. $P_{p,u}(\text{střední}, \text{splácí}) \approx 2/11$
- $P_{p,u}$: **podmíněné** rozdělení p a u
  - ▶ např. $P_{p|u}(\text{střední}|\text{splácí}) \approx 2/4$

Histogramy

$p \downarrow u \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí	Σ
vysoké	2	1	0	3
střední	2	2	2	6
nízké	0	1	1	2
Σ	4	4	3	11

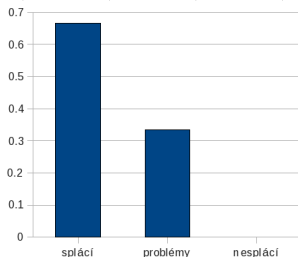
$P_u(x)$

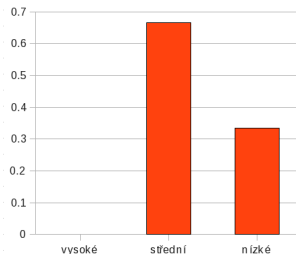
$P_p(x)$

Histogramy

$p \downarrow u \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí	Σ
vysoké	2	1	0 0	3
střední	2	2	2	6
nízké	0	1	1	2
Σ	4	4	3	11

$$P_{u|p}(x|\text{vysoké})$$

$$P_{p|u}(x|\text{nesplácí})$$

Součty rozdělení

Vždy platí

$$\sum_x P_v(x) = 1$$

Sčítáme přes všechny hodnoty x , kterých může n.v. v nabývat.

Např. $P_u(\text{splácí}) + P_u(\text{problémy}) + P_u(\text{nesplácí}) = 4/11 + 4/11 + 3/11 = 1$

Součty rozdělení

Vždy platí

$$\sum_x P_v(x) = 1$$

Sčítáme přes všechny hodnoty x , kterých může n.v. v nabývat.

Např. $P_u(\text{splácí}) + P_u(\text{problémy}) + P_u(\text{nesplácí}) = 4/11 + 4/11 + 3/11 = 1$

Analogicky pro podmíněné rozdělení

$$\sum_x P_{v|w}(x|y) = 1$$

Pro jakoukoliv hodnotu y n.v. w .

Např. $P_{u|v}(\text{splácí}|\text{nízké}) + P_{u|v}(\text{problémy}|\text{nízké}) + P_{u|v}(\text{nesplácí}|\text{nízké}) = 0/2 + 1/2 + 1/2 = 1$

Klasifikace dle aposteriorní pravděpodobnosti

- Klient má vysoké příjmy. Jak bude splácet úvěr?
- Tedy z p = vysoké urči nejpravděpodobnější hodnotu u (třídu).
- Hledáme y^* vyhovující

$$y^* = \arg \max_y P_{u|p}(y|\text{vysoké})$$

- Řešení je $y^* = \text{splácí}$

$$P_{u|p}(y^*|\text{vysoké}) \approx 2/3$$

- S pravděpodobností $1 - P_{u|p}(y^*|\text{vysoké})$ klasifikujeme chybně.
- Klasifikací $y^* = \text{splácí}$ tedy minimalizujeme chybu.
- 'Kritérium minimální chyby' (UI6)

Ztrátová funkce

- Každá chyba klasifikace je jinak drahá.
- Např. příliš optimistické hodnocení klienta stojí víc než příliš skeptické.
- Klasifikace dle aposteriorní pravděpodobnosti toto nerespektuje.
- **Ztrátová funkce** $L(u, y)$ zachycuje ztrátu pro každou kombinaci
  - ▶ u - skutečná třída
  - ▶ y - třída, do které klasifikujeme
- Pro náš příklad $L(u, y)$ např.:

$u \downarrow y \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí
splácí	0	1	2
problémy	5	0	1
nesplácí	10	5	0

Střední hodnota

Definujeme **střední hodnotu** číselné n.v. v

$$\sum_x x \cdot P_v(x)$$

Sčítáme přes všechny hodnoty x , kterých může n.v. v nabývat.

Střední hodnota

Definujeme **střední hodnotu** číselné n.v. v

$$\sum_x x \cdot P_v(x)$$

Sčítáme přes všechny hodnoty x , kterých může n.v. v nabývat.

Analogicky **střední hodnotu podmíněnou** $w = y$

$$\sum_x x \cdot P_{v|w}(x|y)$$

Pro jakoukoliv hodnotu y n.v. w

- Ztráta $L(u, y)$ je n.v., protože její argumenty jsou n.v.

Riziko klasifikace do y za podmínky $p = x$

$$r_{u|p}(y, x) = \sum_t L(t, y) P_{u|p}(t|x)$$

Riziko je tedy střední hodnota ztráty podmíněná $p = x$.

Klasifikace jako minimalizace rizika

- Jak klasifikovat vysokopříjmového klienta?

$P_{u|p}$

$p \downarrow u \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí
vysoké	2/3	1/3	0/3
střední	2/6	2/6	2/6
nízké	0/2	1/2	1/2

L

$u \downarrow y \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí
splácí	0	1	2
problémy	5	0	1
nesplácí	10	5	0

- Klasifikace $y = \text{splácí}$

skut. třída	ztráta	s pravděp.
splácí	0	2/3
problémy	5	1/3
nesplácí	10	0

- Riziko při této klasifikaci:

$$0 \cdot 2/3 + 5 \cdot 1/3 + 10 \cdot 0 = 5/3$$

Klasifikace jako minimalizace rizika

- Jak klasifikovat vysokopříjmového klienta?

$P_{u|p}$

$p \downarrow u \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí
vysoké	2/3	1/3	0/3
střední	2/6	2/6	2/6
nízké	0/2	1/2	1/2

L

$u \downarrow y \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí
splácí	0	1	2
problémy	5	0	1
nesplácí	10	5	0

- Klasifikace do $y = \text{problémy}$

skut. třída	ztráta	s pravděp.
splácí	1	2/3
problémy	0	1/3
nesplácí	5	0

- Riziko při této klasifikaci:

$$1 \cdot 2/3 + 0 \cdot 1/3 + 5 \cdot 0 = 2/3$$

Klasifikace jako minimalizace rizika

- Jak klasifikovat vysokopříjmového klienta?

$P_{u|p}$

$p \downarrow u \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí
vysoké	2/3	1/3	0/3
střední	2/6	2/6	2/6
nízké	0/2	1/2	1/2

L

$u \downarrow y \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí
splácí	0	2	2
problémy	5	1	1
nesplácí	10	0	0

- Klasifikace $y = \text{nesplácí}$

skut. třída	ztráta	s pravděp.
splácí	2	2/3
problémy	1	1/3
nesplácí	0	0

- Riziko při této klasifikaci:

$$2 \cdot 2/3 + 1 \cdot 1/3 + 0 \cdot 0 = 4/3$$

Klasifikace jako minimalizace rizika

- Klasifikujeme do

$$y^* = \arg \min_y r_{u|p}(y, \text{vysoké}) = \text{problémy}$$

Klasifikace jako minimalizace rizika

- Klasifikujeme do

$$y^* = \arg \min_y r_{u|p}(y, \text{vysoké}) = \text{problémy}$$

- Pozor, jiný výsledek než dle aposteriorní pravděpodobnosti

$$y^* = \arg \max_y P_{u|p}(y|\text{vysoké}) = \text{splácí}$$

- Při jaké ztrátové funkci $L(u, y)$ by výsledky vyšly stejně?

Klasifikace jako minimalizace rizika

- Klasifikujeme do

$$y^* = \arg \min_y r_{u|p}(y, \text{vysoké}) = \text{problémy}$$

- Pozor, jiný výsledek než dle aposteriorní pravděpodobnosti

$$y^* = \arg \max_y P_{u|p}(y|\text{vysoké}) = \text{splácí}$$

- Při jaké ztrátové funkci $L(u, y)$ by výsledky vyšly stejně?

$u \downarrow y \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí
splácí	0	1	1
problémy	1	0	1
nesplácí	1	1	0

- Tzv. L_{01} ztrátová funkce. Je-li použita, je $r_{u|p}(y, x)$ pravděpodobnost chybné klasifikace instance s příznakem x .

Klasifikace s několika příznaky

- Zatím jsme klasifikovali pouze dle jediného příznaku (p - výše příjmů)
- O klientech toho víme obvykle více.

Příjmy (p)	Rok narození (n)	Úvěr (u)
vysoké	1969	splácí
nízké	1974	nesplácí
střední	1940	problémy
nízké	1985	problémy
...	...	...

- Třírozměrná kontingenční tabulka
  - ▶ p vs. n vs. u

Klasifikace s několika příznaky

- Na principech klasifikace se nic nemění. Např. jak klasifikovat nízkopříjmového klienta narozeného v r. 1985?

- ▶ Maximalizací aposteriorní pravděpodobnosti

$$y^* = \arg \max_y P_{u|p,n}(y|\text{nízké}, 1974)$$

- ▶ Minimalizací rizika

$$y^* = \arg \min_y r_{u|p,n}(y, \text{nízké}, 1974)$$

- Z kontingenční tabulky

$$P_{u|p,n}(y|\text{nízké}, 1974) \approx \frac{\text{počet klientů s } u = y, p = \text{nízké}, n = 1974}{\text{počet klientů s } p = \text{nízké}, n = 1974}$$

Prokletí rozměrnosti

$$P_{u|p,n}(y|\text{nízké}, 1974) \approx \frac{\text{počet klientů s } u = y, p = \text{nízké}, n = 1974}{\text{počet klientů s } p = \text{nízké}, n = 1974}$$

- Čím více příznaků, tím větší nebezpečí výsledku “0/0”!
- Kolik dat potřebujeme, aby odhady dobře konvergovaly k pravděpodobnostem?
- Kontingenční tabulka musí být ‘dostatečně zaplněna’.
- V předchozím příkladě

$p \downarrow u \rightarrow$	splácí	problémy	nesplácí	Σ
vysoké	2	1	0	3
střední	2	2	2	6
nízké	0	1	1	2
Σ	4	4	3	11

v průměru 11/9 případů na kolonku tabulky.

Prokletí rozměrnosti

- Předpokládejme, že $11/9$ je dostatečný poměr. Kolik případů (m) potřebujeme pro jeho zachování se dvěma příznaky p a n ?
- Přepodkládejme 100 možných roků narození. Kontingenční tabulka má $100 \cdot 3 \cdot 3 = 900$ kolonek.

$$\frac{m}{900} = \frac{11}{9}$$

tedy nyní již potřebujeme $11 \cdot 900/9 = 1100$ dat.

- Po přidání dalšího příznaku, např. roku ukončení studia už potřebujeme $11 \cdot 90000/9 = 110000$ dat!
- Obecně pro odhady z kontingenční tabulky (tzv. neparametrické odhady) roste potřebný počet dat **exponenciálně** s počtem příznaků.
  - ▶ “Prokletí rozměrnosti”

Podmíněně nezávislé příznaky

- Situace se zjednoduší, jsou-li výše příjmů a rok narození **podmíněně nezávislé**, tj. platí

$$P_{p,n|u}(x, x'|y) = P_{p|u}(x|y) \cdot P_{n|u}(x'|y)$$

pro každou z hodnot $y \in \{\text{splácí, problémy, nesplácí}\}$

- Využijeme tzv. Bayesova pravidla

$$P_{u|p,n}(y|x, x') = \frac{P_{p,n|u}(x, x'|y)P_u(y)}{P_{p,n}(x, x')}$$

Podmíněně nezávislé příznaky

- Z Bayesova pravidla platí pro klasifikaci maximalizací aposteriori pravděpodobnosti

$$\arg \max_y P_{u|p,n}(y|x, x') = \arg \max_y P_{p,n|u}(x, x'|y) P_u(y)$$

- Podobně pro klasifikaci minimalizací rizika

$$\begin{aligned} \arg \min_y \sum_t L(t, y) P_{u|p,n}(t|x, x') \\ = \arg \min_y \sum_t L(t, y) P_{p,n|u}(x, x'|y) P_u(y) \end{aligned}$$

- Proč 'zmizelo' $P_{p,n}(x, x')$?

Podmíněně nezávislé příznaky

- Z Bayesova pravidla platí pro klasifikaci maximalizací aposteriori pravděpodobnosti

$$\arg \max_y P_{u|p,n}(y|x, x') = \arg \max_y P_{p,n|u}(x, x'|y) P_u(y)$$

- Podobně pro klasifikaci minimalizací rizika

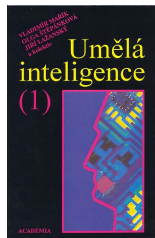
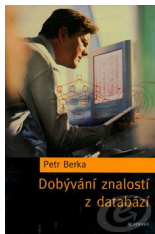
$$\begin{aligned} \arg \min_y \sum_t L(t, y) P_{u|p,n}(t|x, x') \\ = \arg \min_y \sum_t L(t, y) P_{p,n|u}(x, x'|y) P_u(y) \end{aligned}$$

- Proč 'zmizelo' $P_{p,n}(x, x')$? Nezávisí na y !
- K oběma typům klasifikace tedy potřebujeme odhady dvou rozdělení: $P_{p,n|u}$ a P_u .

Podmíněně nezávislé příznaky

- K oběma typům klasifikace tedy potřebujeme odhady dvou rozdělení: $P_{p,n|u}$ a P_u .
- P_u odhadneme z jednorozměrné kontingenční tabulky
- Z podmíněné nezávislosti plyne $P_{p,n|u}(x, x'|y) = P_{p|u}(x|y) \cdot P_{n|u}(x'|y)$
- $P_{p|u}$ odhadneme z dvourozměrné tabulky 3×3
- $P_{n|u}$ odhadneme z dvourozměrné tabulky 100×3 .
  - ▶ Nejnáročnější na počet dat, pro zachování poměru 11/9 vyžaduje cca 367 ($\ll 1100$).
- Obecně: při podmíněně nezávislých příznacích neroste potřebný počet dat exponenciálně s počtem příznaků.
  - ▶ Je určen příznakem s největším oborem hodnot.
- **Příznaky obvykle nejsou podmíněně nezávislé!**
  - ▶ Je-li přesto použita tato metoda, mluvíme o **naivní Bayesovské klasifikaci**.

Literatura k této přednášce

- Pokrývá: kontingenční tabulky
- Navíc: χ^2 test nezávislosti
- **Nepokryto**: klasifikace minimalizací ztráty, podmíněná nezávislost příznaků
- Je třeba pochopit tyto slidy, tedy chodit na přednášky.
- Pokrývá: klasifikaci dle a posteriori pravděpodobnosti a dle etalonů
- Navíc: pojem diskriminační funkce